

Nr 15.

Av herr **Bergqvist**, om skrivelse till Konungen med begäran om förslag till lönereglering för befattningshavare vid de ecklesiastiska konsistorierna m. m.

Medan numera befattningshavarna vid så gott som alla statens verk fått sina löner reglerade, har frågan om lönereglering vid de ecklesiastiska konsistorierna alltjämt undanskjutits och väntar fortfarande på sin lösning.

Anledningen till detta uppskov är att söka däri, att frågan om konsistoriernas omorganisation stått på dagordningen och att löneregleringen för den vid desamma anställda personal ansetts böra upptagas till avgörande först i samband med ifrågavarande omorganisation.

För verkställande av förnyad utredning i detta ärende tillsattes genom nådigt brev den 13 november 1914 en kommitté. Denna avgav sedermera den 18 december 1918 sitt betänkande, vilket innefattar jämte lag om stiftsstyrelse och instruktion för stiftsstyrelse m. m. en fullständig redogörelse för avlöningsförhållandena vid de ecklesiastiska konsistorierna och förslag till lönereglering för befattningshavarna vid desamma.

Av kommitténs redogörelse framgår, att den lönereglering, som år 1902 genomfördes, för konsistorienotarier och amanuenser, var mycket otillfredsställande. Ett erkännande härav kom, bland annat, till uttryck i ett uttalande till statsrådsprotokollet den 14 januari 1913 av chefen för kungl. ecklesiastikdepartementet, vilken i ärendet yttrade följande:

»Sedan under de senare åren löneregleringar genomförts för det stora flertalet av statens verk och inrättningar, löneregleringar, varigenom tjänstemännens ställning ansenligt förbättrats, framstår den år 1902 antagna, ännu gällande avlöningsstaten för de ecklesiastiska konsistorierna såsom synnerligen knappt tillmätt. Frågan om utverkande av förbättrade avlöningsförmåner för sistberörda tjänstemän kan därför sägas länge ha varit trängande och skulle säkerligen redan hava upptagits, därest den ej fått vila i avbidan på lösningen av ett större spörsmål, det om domkapitlens omorganisation. Så som förhållandena gestaltat sig, torde man dock kunna säga, att för närvarande tyvärr ingen bestämd tidpunkt kan skönjas, då detta senare spörsmål kan antagas

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 3 saml. 7 häft. (Nr 15—16).

vara löst. Vid sådant förhållande torde det icke få anses med rättvisa och billighet förenligt att alltjämt undanskjuta frågan om lönerreglering för tjänstemännen vid de ecklesiastika konsistorierna. Jag är också betänkt på att i en närmare framtid för Kungl. Maj:t framlägga förslag om åtgärder i sådan riktning.»

I oktober 1913 ingåvo notariet och amanuenser vid de ecklesiastika konsistorierna till Kungl. Maj:t en petition med framställning att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för åstadkommande snarast möjligt av en väsentligt förbättrad avlöningsstat för de ecklesiastika konsistorierna.

Någon påföljd fick denna petition emellertid icke förrän vid 1917 års riksdag, då en tillfällig löneförbättring beviljades ifrågavarande tjänstemän att utgå för år 1918. Även för 1919 beviljades enahanda löneförbättring som för 1918. Vid 1919 års riksdag beslöts i anledning av kungl. proposition i ärendet en provisorisk lönerreglering för konsistorienotariet och amanuenser att gälla för år 1920. Det provisoriska avlöningstillägget bestämdes att utgå med följande belopp för hela året räknat:

a) till notarie vid domkapitlet med 2,500 kronor, dock att avlöningstillägget icke må utgå med högre belopp än att detsamma jämte den inkomst, vederbörande på grund av gällande lönerreglering åtnjuter av sportler, uppgår till: beträffande notarien vid Visby domkapitel sammanlagt högst 2,500 kronor och beträffande notarie vid annat domkapitel sammanlagt högst 2,700 kronor;

b) till notarien vid Stockholms stads konsistorium med 1,800 kronor;

c) till amanuens vid domkapiteln i Uppsala och Luleå med 1,700 kronor, vid domkapiteln i Linköping, Skara, Strängnäs, Växjö och Lund med 1,500 kronor samt vid domkapiteln i Västerås, Göteborg, Karlstad och Härnösand med 1,000 kronor.

Av det provisoriska avlöningstillägget till notarie skulle två tredjedelar utgöra lön och en tredjedel tjänstgöringspenningar. För amanuens skulle avlöningstillägget utgå i samma ordning som arvodet.

Enahanda beslut ha sedan fattats för ett år i sänder vid följande riksdagar.

Genom denna provisoriska lönerreglering ha notariet och amanuenser fått sina löneförmåner väsentligt förbättrade. Visserligen ha de icke kommit upp till de belopp som av domkapitelskommittén föreslagits för stiftssekreterare och stiftsnotarie. Men detta förslag torde i varje fall ha tjänat som ledning vid bestämmande av det provisoriska

avlöningsstillägget, vilket är så tilltaget, att vederbörandes avlöningsförmåner närma sig till de belopp kommittén föreslagit.

Men om sålunda notariernas och amanuensernas avlöningsförhållanden blivit i någon mån, om än på ett provisoriskt sätt, reglerade, äro däremot skrivbiträdenas och vaktmästarepersonalens avlöningsförmåner fortfarande mycket växlande och otillfredsställande.

Vad skrivbiträdena angår bestrides deras avlöning ur ett till domkapitlens expeditioner anvisat ordinarie anslag, vilket år 1906 bestämdes till 6,000 kronor, men som på grund av sin otillräcklighet har måst årligen förstärkas med anslag å extra stat.

De belopp, som avsetts för skrivbiträden (extra biträden), ha varit mycket olika vid olika domkapitel. Såsom allmän regel har under de senre åren gällt, att arvodet till fast anställt biträde vid domkapitel icke fått överstiga 1,400 kronor. Från denna regel har dock på grund av särskilda orsaker i ett par fall gjorts undantag.

Vid flere domkapitel finnas fortfarande inga skrivbiträden med fast anställning, då anslagen till skrivhjälp äro så små, att de räcka endast till avlöande av tillfälliga biträden. Med den utveckling arbetet tagit vid de ecklesiastika konsistorierna torde emellertid numera vid vart och ett av dem behövas ett kvinnligt biträde med fast anställning och vid några domkapitel till och med två, såsom jämväl domkapitelskommittén föreslagit. Frågan om skrivbiträden vid de ecklesiastika konsistorierna ävensom av reglering av deras löneförhållanden är utan gensägelse i behov av en snar lösning.

Vad konsistoriernas vaktmästare angår bestrides deras avlöning dels av förutnämnda ordinarie anslaget till domkapitlens expeditioner jämte det anslag, som årligen anvisas till förstärkande därav, dels i vissa fall till någon del av sammanskott från prästerskapet eller av domkyrkomedel ävensom vissa kassor och fonder. Någon enhetlighet i fråga om löneförmånerna för konsistorievaktmästare finnes icke. De belopp, som utgå till deras avlöning, växla därför inom de olika stiftet.

Domkapitelskommittén har i sitt betänkande framlagt ett förslag till stat för stiftsstyrelserna, enligt vilket lönerna föreslagits till reglering såväl för konsistorienotarier och amanuenser som för skrivbiträden och vaktmästare efter tidsenliga grunder och med hänsynstagande till de lönerregleringar, som på senare tiden ägt rum inom flertalet av statens ämbetsverk. I samband därmed har domkapitelskommittén också framlagt förslag om den förstärkning i arbetskrafter vid konsistoriernas expeditioner, som med hänsyn till det ökade arbetet enligt kommitténs uppfattning finnas erforderliga.

Då det emellertid torde vara ovisst, huruvida domkapitelskommitténs förslag rörande de eklestastiska konsistoriernas omorganisation inom den närmaste tiden kommer att leda till någon åtgärd från statsmakternas sida, synes det ofrånkomligt att utbryta frågan om befattningshavarnas vid konsistoriernas expeditioner lönerreglering ävensom om ökning av arbetskrafterna vid ifrågavarande expeditioner från frågan om själva omorganisationen av konsistorierna.

Huru olika meningarna nu kunna gestalta sig ifråga om denna omorganisation, lär man kunna enas därom, att domkapitlen, som under den allmänna utvecklingen erhållit ett allt mera utvidgat verksamhetsområde, icke kunna komma att undvaras eller uppgå i andra, redan förefintliga statens verk. Det har också härovan erinrats, att domkapitelskommittén funnit sig i sitt förslag nödsakad hemställa om viss ökning av antalet befattningshavare i domkapitlen. Att vid sådant förhållande låta domkapitlen alltjämt kvarbliva vid de tillfälliga, till sin karaktär rent provisoriska anordningar i form av extra arbetskrafter, som en gång, till största delen för mycket lång tid tillbaka träffats för utförande av fortvarande, bestämda statliga funktioner, låter sig uppenbarligen icke förenas vare sig med statens eller med de vid domkapitlen anställdas berättigade intressen.

De befattningshavare hos domkapitlen, vilka hetas inneha fast anställning och gjort till sin livsuppgift att tjäna dessa ämbetsverk, synas mig kunna uppställa ett, rent objektivt sett, ofrånkomligt krav på staten att beträffande anställning och lönevillkor erhålla enahanda förmåner, som tillkomma ordinarie statstjänare i allmänhet, nämligen ålderstillägg å lön, sjukavlöning, semester och pension. En tjänsteman, som ägnat årtionden åt tjänst vid domkapitel och åldrats i densamma, kan numera icke av staten påräkna ens den mest nödtorftiga försörjning på gamla dar. Vid sjukdomsfall kan hela arvodet undanryckas honom för avlöning av vikarie likasom även möjligheten att efter återvinnande av hälsa ånyo inträda i tjänsten.

Ur det allmännas synpunkt åter måste det framstå såsom betänkligt att ifrågavarande missförhållanden i hög grad försvåra rekryteringen av kompetenta tjänstemän och ett ändamålsenligt ordnande av arbetsförhållandena vid domkapitlen.

Om nu behovet av en lönerreglering för domkapitlens befattningshavare får anses oomtvistligt, kan regleringen väsentligen underlättas genom att antalet av dessa befattningshavare är jämförelsevis så obetydligt, att densamma icke ställer några mera avsevärda krav på statskassan.

1902 års löneregleringskommitté avbröt vid tidpunkten för tillsättandet av den s. k. domkapitelskommittén sitt en gång påbörjade arbete för framställande av ett förslag till ny lönereglering för de ecklesiastiska konsistoriernas tjänstemän. Så vitt mig är känt, har löneregleringskommittén icke sedermera återupptagit frågan, vilken icke heller lär återfinnas på samma kommittés arbetsprogram för de närmaste åren.

I anledning härav och då ett uttalande av riksdagen i denna angelägenhet synes kunna i hög grad bidra till frågans lösning, får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att Kungl. Maj:t ville låta utarbeta och till riksdagen inkomma med förslag till ny lönereglering för befattningshavarna vid de ecklesiastiska konsistorierna och i samband därmed avgiva förslag rörande den förstärkning i arbetskrafter vid dessa konsistorier, som kan finnas av förhållandena påkallad.

Stockholm den 19 januari 1923.

O. Bergqvist.
